

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

Вовченко Оксана Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент
Коваленко Домініка Олександрівна,
студентка

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ МОЛОДІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ВІД ІНФЛЯЦІЙНИХ РИЗИКІВ

В умовах розвитку цифрових фінансів та трансформації ринку праці фінансова грамотність та здатність ухвалювати раціональні економічні рішення набувають особливої актуальності для економічної безпеки особистості. Питання формування фінансової культури є найбільш гострим для молоді – категорії населення, яка, попри високу адаптивність до інновацій, залишається вразливою до макроекономічної нестабільності. Ефективне управління особистими фінансами, зважене формування заощаджень та здійснення інвестицій виступають необхідними навичками у сучасному світі. Потреба у підвищенні фінансової обізнаності зумовлена не лише розширенням спектру складних фінансових інструментів, а й необхідністю мінімізації впливу глобальних кризових явищ, в тому числі інфляції, на добробут домогосподарств. Навички фінансової грамотності дозволяють самостійно і відповідально здійснювати управління власними фінансами, а також бути активними учасниками ринку фінансових послуг, що створює передумови для стабільного економічного розвитку.

Фінансова грамотність молоді розглядається не просто як сукупність знань про грошові потоки, а як комплексний механізм управління ризиками. Необхідно відмітити, що інфляція є невід'ємною частиною ринкової системи господарювання. Нормальним рівнем інфляції у розвинених країнах вважається 1-3%, показник 4-8% кваліфікується як помірний, а від 8% - високий [1]. Аналіз динаміки інфляційних процесів в Україні за період 2020-2026 рр. свідчить про високу волатильність (рис. 1), що зумовлено безпрецедентною сукупністю шоків як ендогенного, так і екзогенного походження.

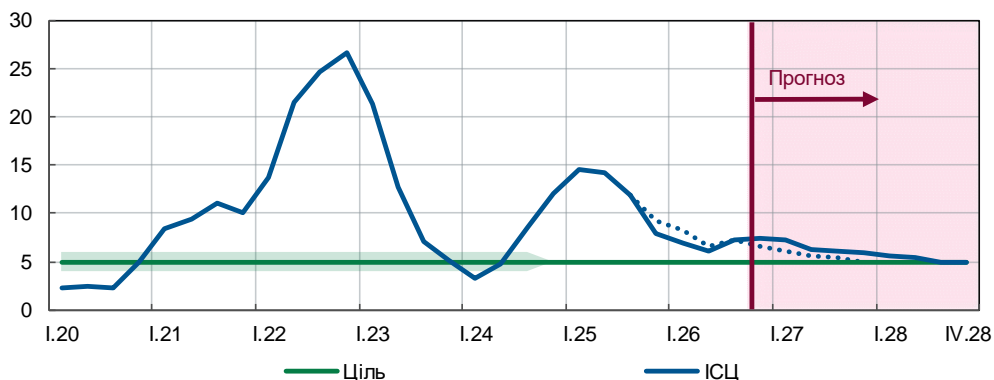

Рис. 1. Динаміка рівня інфляції в Україні протягом 2020-2028 років.

Джерело: за даними [2]

Початковий етап аналізованого періоду характеризувався помірними коливаннями, зумовленими наслідками пандемії COVID-19, що призвела до розірвання глобальних логістичних ланцюгів. Проте найбільш критична фаза дестабілізації – 2022-2024 роки, коли повномасштабне вторгнення спровокувало екстремальне зростання інфляційного тиску. Ця динаміка стала прямим наслідком руйнування виробничої інфраструктури, виникнення гострого дефіциту енергоресурсів та посилення

девальваційних очікувань населення. Водночас, починаючи з 2025 року та впродовж 2026 року, фіксується перехід до фази поступової стабілізації показників. Таке уповільнення темпів інфляції стало можливим завдяки реалізації жорсткої монетарної політики Національного банку України у поєднанні зі значними обсягами зовнішньої фінансової підтримки. Попри позитивну тенденцію, загальний стан економіки залишається в зоні підвищеного ризику, що зумовлено впливом безпекових чинників та невизначеністю щодо темпів відновлення ресурсного потенціалу країни.

Наявна динаміка інфляційних процесів безпосередньо визначає вимоги до рівня фінансової обізнаності населення. В умовах такої волатильності фінансова грамотність молоді трансформується з теоретичного базису на практичний інструмент адаптації, що дозволяє враховувати інфляційні ризики для забезпечення особистого добробуту. Розуміння причин виникнення інфляції та механізмів монетарного регулювання з боку НБУ дозволяє економічним суб'єктам точніше прогнозувати ринкову кон'юнктуру. Молоді люди з високим рівнем фінансової грамотності демонструють раціональну модель поведінки: вони схильні до довгострокового стратегічного планування, виваженого розподілу доходів та мінімізації імпульсивних споживчих витрат [3]. Натомість дефіцит знань суттєво ускладнює процес управління капіталом та унеможливорює ефективне збереження заощаджень в умовах інфляційного тиску.

Фінансова грамотність українських підлітків поступово підвищується, однак залишається низькою. Результати дослідження [4] свідчать про початковий рівень знань у цій сфері, що оцінюється 3 балами у 12-бальній шкалі. Низький рівень фінансової грамотності є характерною проблемою усіх українців (незалежно від віку, статі, регіону проживання), при цьому населення уникає розмов про особисті фінанси і методи управління ними та схильна більше витратити, ніж заощаджувати.

Ключовим вектором адаптації населення до сучасних економічних викликів є реалізація «Стратегії підвищення фінансової грамотності в Україні до 2030 року», ініційованої Національним банком України, метою якої є формування фінансово свідомого населення здатного раціонально розподіляти власні кошти та приймати зважені економічні рішення. Вона передбачає введення фінансової освіти в програми шкіл та вищих навчальних закладів, розвиток цифрових освітніх платформ і підтримку молодіжних ініціатив [5]. Основними суб'єктами формування фінансових знань виступають освітні заклади, сім'я, медіа, лідери думок, громадські організації, які повинні використовувати інноваційні підходи зацікавлення людей з використанням сучасних каналів комунікації – соціальних мереж, відеоконтенту, онлайн-курсів або тренінгів для впливу на різні цільові групи, в тому числі молоді.

Отже, розвиток фінансової грамотності молоді виступає дієвим інструментом мінімізації інфляційних ризиків та запорукою особистої безпеки. Реалізація цього потенціалу вимагає інтегрованого підходу, що охоплює академічне навчання, неформальні ініціативи та цифрові платформи [6]. Зміцнення освітнього базису молоді не лише сприяє стійкості фінансової системи, а й закладає фундамент для становлення економічно активного та відповідального покоління, здатного адаптуватися до сучасних глобальних викликів.

Література

1. Експерти Capital Times поділилися прогнозами курсу долара на наступний рік. Інтерфакс-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/press-release/1015138.html>.

2. Інфляційний звіт, січень 2026 року. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-sichen-2026-roku>.

3. Безділь М., Данилюк М., Дмитришин М. Формування шляхів підвищення фінансової грамотності молоді. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. DOI: 10.32782/2524-0072/2025-71-146.

4. Українські підлітки мають початковий рівень фінансової грамотності – дослідження НБУ. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/ukrayinski-pidlitki-mayut-pochatkoviy-riven-finansovoyi-gramotnosti--doslidjennya-nbu>.

5. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/strategy-fin-literacy>.

6. Доценко К. А., Вовченко О. С. Напрями поліпшення фінансового забезпечення домогосподарств в умовах діджиталізації. Молодіжна наука: інновації та глобальні виклики. Збірник тез за мат-лами Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених. Полтава: НУПП імені Юрія Кондратюка. 2024. С. 101-102. URL: https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/events/conf/2024/mnigv/zbirnik_tez_konferencii_2024_ost.pdf#page=101.